

TISKOVÁ ZPRÁVA

Promluvil zpravodajec, který řídil krtka v StB

Koncem minulého týdne navštívil krátce Prahu sir Richard Dearlove, bývalý šéf britské zpravodajské služby, známé jako MI6, aby svými vzpomínkami přispěl do připravovaného dokumentu o dějinách a činnosti Státní bezpečnosti v bývalém Československu. Při této příležitosti došlo ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů (ÚSTR) k předání svazků, které na něj Státní bezpečnost vedla.

Praha 17. 5. 2022 – Richard Dearlove během svého působení na britském velvyslanectví v Praze v letech 1973 až 1976 utajeně řídil významného agenta, „krtka“ ve Státní bezpečnosti, příslušníka československé kontrarozvědky majora Miloslava Kroču. Tuto činnost ukončilo náhlé Kročovo úmrtí, po němž se o jeho dvojím životě zcela náhodou StB dozvěděla. Podle Dearlove intenzivní tajná spolupráce Kroči s MI6 dlouhodobě zcela ochromovala jakoukoliv činnost StB proti Velké Británii a mimořádným způsobem přispěla v boji Západu ve studené válce proti Sovětskému svazu a jeho východnímu bloku. Za to by si Miloslav Kroča podle něj zasloužil ocenění státním vyznamenáním in memoriam.

„O Kročově případu se sice již několikrát psalo, nicméně veřejnosti není příliš znám,“ říká historik Prokop Tomek z ÚSTRu a dodává: *„Právě nečekaná zmínka případu sirem Dearlovem při jedné veřejné akci v loňském roce zaujala tvůrce a spolupracovníky připravovaného televizního dokumentu Krycie meno ŠtB natolik, že případu Sup nakonec věnovali jeden z dílů jako příkladu pronikání západních zpravodajských služeb do Státní bezpečnosti. Podotýkám, že i takovéto dílčí zveřejnění konkrétní agenturní spolupráce není pro britskou zpravodajskou službu obvyklé a je naprosto unikátní.“* Televizní 20dílný dokumentární seriál Krycie meno ŠtB vzniká ve slovensko-české koprodukcii pod vedením scénáristy Fedora Blaščáka a na obrazovkách by se měl v obou republikách objevit už letos na podzim.

Tvůrci zmíněného dokumentárního seriálu sira Dearlove zkontaktovali a pozvali v minulém týdnu k natáčení do Prahy. Při této příležitosti pak s přispěním Ústavu pro studium totalitních režimů a Archívu bezpečnostních složek (ABS), zastoupené ředitelem Ladislavem Kudrnou, prvním náměstkem Kamilem Nedvědickým a historikem Prokopem Tomkem mu spolu s televizními tvůrci a dalšími historiky včetně Pavla Žáčka, předsedy Výboru pro bezpečnost PS PČR, předali kopie spisů vedených Státní bezpečností na jeho osobu v letech 1973 až 1977 a kopii vyšetřovacího spisu Kročova případu. Sir Dearlove s chotí navštívili badatelnu ABS a nad originály dokumentů StB zavzpomínali na život v Praze před padesáti lety. Richard Dearlove přicestoval do Prahy po mnoha letech a v rámci jeho návštěvy se podařilo zprostředkovat i setkání s dcerou majora Miloslava Kroči.

Sir Richard Dearlove vystudoval historii na universitě v Cambridge a v roce 1966 se stal příslušníkem britské zpravodajské služby SIS (Secret Intelligence Service), známé jako MI6. Postupně působil v Nairobi, Praze, Paříži, Ženevě a Washingtonu. Svou zpravodajskou kariéru Dearlove zakončil jako ředitel SIS v letech 1999 až 2004. Získal Řád britského impéria a poté se podílel na řízení univerzity v Londýně a Cambridge a v současnosti patří nadále k vlivným hlasům v britském veřejném životě.

Miloslav Kroča vstoupil do KSČ v roce 1945 jako dělník, v roce 1953 se stal příslušníkem SNB nejprve na Moravě a od roku 1957 na rozvědce - I. správě MV. V letech 1961-1962 vystudoval školu KGB v Moskvě. Poté byl přeřazen ke kontrarozvědce StB v Praze, kde pracoval na „britském úseku“. Dosáhl hodnosti majora. Byl hodnocen jako spolehlivý, pracovitý a zkušený operativec. Zemřel náhle ve věku padesáti let v roce 1976 na srdeční slabost. Až poté Státní bezpečnost náhodně zjistila, že se jednalo o dlouholetého spolupracovníka SIS. Britské rozvědce předával poznatky o činnosti svých kolegů, jiných součástí StB, o struktuře, kádrovém obsazení a metodách práce StB. Mohl prozradit více než 500 tajných spolupracovníků StB a 200 osob rozpracovávaných i dostupné informace o spolupráci StB s KGB. Znal veškerá kontrarozvědná, rozkladná a propagandistická opatření proti britskému zastupitelskému úřadu v Praze. Mezi opatření patřily kádrové přesuny v StB, ukončení spolupráce s řadou provalených agentů a různá dezinformační opatření a zpravodajské hry.

Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) od svého vzniku v roce 2008 vědecky zkoumá dvě nesvobodná období našich novodobých dějin: dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989, samozřejmě s přesahujícími roky. Zaměřuje se na protidemokratickou činnost bezpečnostních složek státu, ale také analyzuje okolnosti, za kterých může z demokratických podmínek vyrůst autoritativní režim. Vychází z předpokladu, že s lepším poznáním principů, na kterých bylo postaveno ovládnutí společnosti v minulosti, budeme schopni lépe se bránit současným i budoucím hrozbám omezování lidských práv. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky apod.